

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
DOKTORI ISKOLA**

dr. Legeza Dénes István

**„EGYSZER MINDENKORRA ÉS ÖRÖKÁRON”
A SZERZŐI JOG ÉS FORGALOMKÉPESSÉGE
MAGYARORSZÁGON A REFORMKORTÓL 1952-IG**

PHD ÉRTEKEZÉS

TÉZISEK

TÉMAVEZETŐ:

Dr. Fülöpné Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária PhD egyetemi tanár

TÁRS-TÉMAVEZETŐ:

Dr. Varga Norbert PhD egyetemi docens

Szeged

2017

TARTALOMJEGYZÉK

1. Az értekezés tárgya és felépítése	3
2. A források és az alkalmazott módszer	6
3. Az értekezés tudományos eredményeinek összefoglalása	9
4. A témakörrel összefüggő publikációk jegyzéke	15

1. AZ ÉRTEKEZÉS TÁRGYA ÉS FELEPÍTÉSE

A szerzői jogot a dinamizmus jellemzi. Ez a dinamizmus nemcsak a szó szűkebb értelmében értendő, azaz, hogy a technikai fejlődés a jogászok számára állandó kihívást jelent, hanem annak tágabb értelmében is, utalva ezzel arra, hogy a szerzői jog – a művek felhasználása érdekében – állandó mozgásban van. A szerzői mű létrehozásával keletkező abszolút jog mindaddig meddő marad, míg a kiaknázásához szükséges jogügyletek nem jönnek létre. A szerzői művek védelmének fennállása alatt a szerzői jog mindkét dinamizmusa megfigyelhető. Egyrészt a jogosultság alkotóelemei (műtípusok, vagyoni jogok, védelmi idő) folyamatosan bővülnek, másrészt a jogviszony alanyai is változ(hat)nak. Ez a két – látszólag – ellentétes irányú mozgás olykor egymást kioltja, míg máskor egymást erősítik. Előbbi történik például akkor, amikor egy új, addig ismeretlen felhasználási módra a korábban kötött felhasználási szerződés hatálya nem terjed ki (felek ügyleti akarata). Ekkor a szerződés erejét az új jogosultság kioltja – mit ér önmagában a gramofonon történő kiadás joga az on-line környezetben. Utóbbira, azaz az egymást erősítő mozgásra példa a védelmi idő meghosszabbodása. Ilyenkor egy korábban kötött, időközben hatályát veszített szerződés feléled, és újra lehetőséget biztosít a mű felhasználására, a jogosultság ismételt kiaknázására.

A szerzői jog dinamikájának vizsgálata napjainkban is aktuális. Az Európai Unióban több olyan törekvés van, amely a szerzői jog korlátlan átruházásának, illetve átengedésének kíván korlátot szabni (pl. követőjog, filmrendező üreshordozó-díjigénye) vagy a korábbi szerződések jogosult részéről történő felmondásával, vagy a korábban kikötött egyszeri díjazást felváltó ismételt díjazásra való igény biztosításával. A szerzői jog forgalomképességének (átruházhatóságának) ugyanis fontos gazdasági jelentősége van. A szerző kizárólagos, mindenkivel szemben érvényesíthető abszolút joga a mű felhasználásának engedélyezésében valósul meg, amely jelentős vagyoni értékkel bírhat. Ha a szerző ezt a jogot másra átruházhatja, akkor attól kezdve nem engedélyezheti a felhasználást, maga sem használhatja fel, és másokat sem tilthat el a felhasználástól. Mégis, a mű a külvilág számára mindvégig az ő műve marad.

Kutatásom során először a szerzői jog magyarországi megjelenését és a jogalkotó általi elismerését, azaz a szabályozástörténetet vizsgáltam. Ennek során a szerzői jog forgalomképességére voltam figyelemmel, így az egyes törvénytervezetek és javaslatok

kronologikus áttekintésekor elsődlegesen az ezzel összefüggő rendelkezéseket vizsgáltam.

Ugyancsak a szerzői jog forgalmához tartozik a kiadói szerződés és a munkaviszonyban alkotott művek szabályozása is, ahol egyrészt vizsgáltam a szabályozási mintául szolgáló porosz-német és osztrák törvényeket, másrészt a kiadói jog történetét, harmadrészt a szakmai szokásnak tekinthető kiadói kollektív szerződéseket. A kutatás első fele tehát a statikus szerzői joggal, valamint a szerzői jogi dinamizmust lehetővé tevő rendelkezések szabályozástörténetével foglalkozik.

Ezt követően a kutatásom a szerzői jog dinamikáját vizsgálta, beleértve a szerzői jogi jogátruházó szerződést, a kiadói szerződést, külön a zeneműkiadói szerződést és a munkaviszonyban létrehozott műveket. Szükségszerűen az egyes esetekben további kérdéseket is érintettem, mint amilyen például az eddig szinte alig vizsgált, sajátos jogviszonyt jelentő díjkitűzés, vagy a felek ügyleti akarata és az ismeretlen felhasználási módokkal (mint amilyen a megfilmesítés is) kapcsolatos szerzői jogi kérdések.

A kutatás terjedelmét több szempontból is szűkíteni kellett. A terjedelmi korlátok miatt a dolgozat elsősorban a hazai jogalkotással és szabályozástörténettel foglalkozik, a külföldi szabályozási mintákra csak akkor tér ki, ha az jogtörténeti előzményként jelenik meg, vagy a hazai gyakorlat azt ténylegesen átvette. Ez történt például a porosz ALR (*Allgemeines Landrecht für die Preußischen Staaten*), az osztrák polgári törvénykönyv (OPTK – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*), vagy a BUE (*Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works*) rendelkezései esetében is.

Szűkítést jelent továbbá, hogy a szerzői jogi, valamint az ehhez kötődő, felsorolt jogviszonyok és különösen a büntetőjogi jogérvényesítés kérdéseivel csak a dolgozat témájához feltétlenül szükséges mértékben foglalkozom. Ugyanígy nem tárgya a dolgozatnak a kutatási szerződés és a tervezési szerződés sem, amelyek ugyan érintik a szerzői jog forgalmát, de tárgyukat tekintve elkülönült/önálló szerződéstípusként való megjelenésük a XX. század második felére tehető.

A kutatás időhatáraitól külön is szükséges megjegyezni, hogy a vizsgált időszak ugyan minden esetben érinti a kezdeteket, az előzményeket is, de a vizsgálat súlypontját a XIX. század, valamint a XX. század első ötven éve jelenti. Igaz ez akkor is, ha figyelembe vesszük, hogy a Kereskedelmi törvény (1875. évi XXXVII. törvénycikk, a továbbiakban: Kt.) és a szerzői jogról szóló 1921. évi LIV. törvénycikk (a továbbiakban:

1921. évi Szjt.) 1969. december 31-ig volt hatályban. A Kt. és az 1921. évi Szjt. szerzői jog forgalomképességére vonatkozó főbb rendelkezéseit azonban 1951-től, az írói művek kiadásáról szóló 98/1951. (IV. 21.) MT rendelet miatt, a gyakorlatban már nem lehetett alkalmazni.

Végül utalni kell arra a körülményre, miszerint a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény (a továbbiakban: 1969. évi Szjt.) és a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: 1999. évi Szjt.) is a monista felfogást, azaz a szerző személyhez fűződő és vagyoni jogainak egységét vallja. Mindkét törvény – főszabály szerint – a szerzői jogok forgalomképtelenségét hirdeti. Ez az elvi forgalomképtelenség az *engedélyezés jogának* elidegeníthetlenségét jelentette, de nem azt, hogy a mű felhasználását ne lehetett volna, vagy ne lehetne engedélyezni, esetenként akár a teljes védelmi időre is. Az értekezés tehát az ezt megelőző, dualista felfogást valló, a szakirodalomban viszonylag feltáratlan korszakot kívánja feldolgozni.

A kutatás által lefedett időszakban a szerződéses és bírói gyakorlat adhat választ arra, hogy a felek különböző természetű jogaikkal mennyiben éltek, és a forgalomképességnek a bíróság – a szerző érdekében – hol húzott határt. A Királyi Kúria gyakorlatának továbbélése miatt az értekezésben röviden utalok az 1969. évi és az 1999. évi Szjt. egyes rendelkezéseire is.

2. A FORRÁSOK ÉS AZ ALKALMAZOTT MÓDSZER

Kutatásom során a szerzői jog forgalomképességének tanulmányozásához a *szakirodalom* és az *egykorú források* feltárása volt szükséges.

A szakirodalom tanulmányozása során először azokat tekintetem át, amelyek jogtörténeti tárgyú munkák voltak. Ezt követően tanulmányoztam azokat a feldolgozásokat, amelyek általános szerzői jogi kérdéseket érintenek, és amelyek vagy valamely jogintézmény fejlődését, vagy egy adott korszakon belül a hazai szerzői jog fejlődéséről szólnak, ritkán kitérve arra, hogy az egyes jogi konstrukciók miképpen érvényesülnek a gyakorlati életben, vagy, hogy a jogi vonatkozás miként jelenik meg egy-egy szerző életében. Megállapítottam, hogy a szerzői jog átruházásának kérdését a magyar jogtudományban eddig Boytha György és Faludi Gábor elemezte részletesen.

Mivel a szerzői jogi és a kiadói szerződésekre vonatkozó kérdések számos művészeti ágat érintettek és érintenek, át kellett nézmem az ezek történetével foglalkozó, a témám szempontjából ígéretesnek látszó munkákat is. Az egyes szerzői műtípusok története hazai szinten jól feldolgozott, így megannyi írás érhető el az irodalomtudomány, a könyvnyomtatás, a könyvkiadás, a zenetörténet, a színház, a képző- és iparművészet, a filmművészet történetéről. Az említett témákban született publikációk csak egy igen kis szelete foglalkozik az adott műtípushoz kapcsolódó szerzői jogi kérdésekkel, mivel a tanulmányok szerzői számára a művek forgalomképessége jellemzően magától értetődő volt, az átruházott szerzői jogok terjedelme és tartama nem volt kérdéses.

Az értekezésben feldolgozni tervezett témakörre vonatkozó viszonylag szerény mennyiségű szakirodalom feltétlenül szükségessé tette az egykorú, elsődleges források felkutatását és feldolgozását.

A források jelentős csoportját alkották – különösen a szabályozástörténet vizsgálatához – az egyes törvények, jogszabályok, valamint az ezek megszületését előkészítő különböző dokumentumok, országgyűlési irományok.

A szerzői joggal és a kiadói joggal foglalkozva elsődlegesen a bírói gyakorlatot vizsgáltam. A kutatás során részben nyomtatásban közreadott, részben pedig még nyomtatásban meg nem jelent levéltári anyagot elemeztem. Fontos forrásként szolgáltak

számomra a döntvénytárakban, a különböző hazai és nemzetközi folyóiratokban közzétett hazai szerzői jogi tárgyú ítéletek. Elsődleges forrásokat keresve, gyűjtőhelyként a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában és Budapest Főváros Levéltárában kutattam.

A legtöbb szerzői jogi döntvény konkrét ügyben született elvi magot, azaz *ratio decidendi*-t tartalmazó bírósági ítéletként. Ezekhez később az alsóbb bíróságok is tartották magukat.¹ A szerzői jogi perekben jellemzően azonos bírói tanácsok jártak el, így az egyes szinteken jellemzően azonos bírók, illetve előadó bírák hozták a döntéseket. Paul Ehrlich azon megállapítása, miszerint „a helyes döntés garanciáját nem a jogszabály mechanikus követése, hanem a bíró személyiségének kiválósága jelenti”² különösen Alföldy Dezsőt, az 1930-as években a Királyi Kúria polgári (P) I. tanácsának előadó bíróját jellemzi.

A joggyakorlat vizsgálata során több esetben hivatkoztam a Szerzői Jogi Szakértő Bizottság szakvéleményeire is. A Szakértő Bizottságot porosz mintára a szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. törvény (a továbbiakban: 1884. évi Szjt.) hozta létre. A Bizottság (más megnevezéssel) ma is működik. Az összetettebb esetekben a bíróságok szakértői véleményt szereztek be a Bizottságtól, amelynek tagjai jogászok és alkotóművészek voltak. Ugyan az 1952 előtti időszakból csak néhány szakvélemény maradt fenn, a Kúria egyes ítéleteiben hosszan idéz a szakvéleményekből, és döntésének alapjául elfogadta a Bizottság megállapításait. A Szerzői Jogi Szakértői Bizottság eredeti szakvéleményeinek hiányát a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára állományának veszteségei magyarázzák. Itt őrizték ugyanis a Vallás- és Közoktatási Minisztérium anyagát, amely a hadi események következtében szintén nagymértékben hiányos. Szerencsére mintegy 0,36 iratfolyóméternyi anyag megmaradt a Szerzői Jogi Szakértő Bizottság 1946 és 1952 közötti tevékenységéről. Ez elsősorban az akkori állapotok bemutatásához és a II. világháború utáni kodifikációs törekvésekhez szolgált elsődleges forrásként.

A bírói ítéletek mellett jelentős forrásértéke van az egyes kiadók – például Révai, Franklin – iratanyagának. Az iratokat ugyancsak az Országos Levéltárban és Budapest Főváros Levéltárában, továbbá a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárában és az

¹ VARGA Norbert: A Kúria döntvényalkotási joga 1912 és 1930 között. In: SCHWEITZER Gábor – SZABÓ István (szerk.): *A közjogi provizórium (1920-1944) időszakának alkotmányos berendezkedése*. Budapest, Pázmány Press, 2016. 171-172.

² BADÓ Attila - BENCZE Mátyás - MEZEI Péter: A bírói gyakorlat kutatásának módszertani kérdései - Előkészületi tanulmány. (OTKA-73089). 2009. 4.

Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában őrzik. Az említett gyűjteményekben jelentős számú szerződést, a különböző perekhez kapcsolódó iratot, valamint egyéb dokumentumot őriznek, amelyek olykor a már publikált jogesetek megértését is segítik.

Külön szeretném kiemelni, hogy a kutatás során jelentős értékű forrásokkal szolgáltak a más tudományterületeken, így az irodalomtörténet, ezen belül különlegesen is a könyvkiadás és a levéltártörténet tárgykörében megjelent publikációk. Ezekben számos, számomra nagyjelentőségű dokumentumot idéztek a szerzők. Ugyancsak fontosak voltak a kutatás számára a nagy könyvkiadók anyagában található napló jellegű visszaemlékezések.

3. AZ ÉRTEKEZÉS TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA

A szerzői művek sajátossága, hogy értékük igazán csak használatuk (felhasználásuk) révén realizálódik. Ez azt jelenti, hogy a műveket valamilyen módon, például többszörözés, előadás, kiállítás által el kell juttatni a közönséghez. Az alkotó és a közönség közötti láncolatban viszont szükséges rendelkezni a felhasználási (hasznosítási) jogokról.

Ebből adódik a kérdés, hogy a jogalkotónak a szerzői jogot, vagy a jogról történő rendelkezést kell-e először elismernie és szabályoznia. Az értekezés első felében ezért azt tekintetem át, hogyan jelent meg a szerzői jog és az e jogról történő rendelkezés a XVIII. század végi, XIX. századi magyar közéletben és a hazai törvényjavaslatokban. A szerzői jogi védelmet *mire* kívánták kiterjeszteni és a jogi oltalmat mekkora terjedelemben gondolták *átengedhetőnek*. A források vizsgálata a felszínre hozta, hogy a XVIII. században városi tanácsi, majd Helytartótanácsi szinten foglalkoztak a jogosulatlan utánnyomás kérdésével, majd a könyvkiadás szabályozásával. Az irodalmi közélet tárgya lett a megfelelő hivatkozás, a plágium, a névfeltüntetés kérdése, a kalózkidadások szerzőket és kiadókat érintő káros volta. Így a reformkorban született meg Vörösmarty Mihály majd Toldy Ferenc írásaiban az igény a szerzői jog törvényi szintű elismerésére és a forgalmának szabályozására. A hazai kodifikációs próbálkozások elsősorban a porosz mintát vették át, és mivel a javaslat elkészítésekor nem voltunk figyelemmel az 1846. évi osztrák Szjt. mintájának tekinthető 1840. évi osztrák-szardíniai szerzői jogi egyezmény szövegezésére, ezért a magyar javaslatot az uralkodó végül nem szentesítette. A hazai javaslatok rendre elutasították az osztrák mintát, bár a források felszínre hozták azt, hogy pár apróbb észrevételen kívül az 1846. évi osztrák Szjt. is elfogadható lett volna a magyar szerzők számára.

A második lépésben arra világítottam rá, hogy a szerzői jog jóval az 1884. évi Szjt. hatálybalépése előtt (az 1846. évi osztrák Szjt. előtt is, magyarországi hatálya alatt, majd az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok életbelépésével) már védelem alatt állt Magyarországon. A védett művek és a szerzőket illető jogok köre ugyan koronként változott, azonban az eredeti felfogás, azaz a joggal való szabad rendelkezés egészen az 1940-es évekig megmaradt.

A kiadói szerződések és az általános kereskedelmi rendelkezések áttekintése az előre várhatónál több, a szerzői joggal kapcsolatos kérdésre is válasszal szolgált. A kiadói szerződés rendes körülmények között a magánjog és nem a kereskedelmi jog körébe tartozik, ahogy azt a porosz és az osztrák minták is mutatták. A forgalombiztonság érdekében a kereskedelmi jog kodifikációja „ideiglenesen” megelőzte a magánjogi kodifikációt, és az új szabályozásnak a kiadói ügylet is részese lett. A kiadói szerződés, ami lényegében csak néhány szerzői vagyoni jogot foglal magába, a Kereskedelmi törvényben csak, mint kereskedelmi ügylet jelent meg, aminek alanyai szükségszerűen a szerző és a kereskedő voltak. A törvénybe foglalt általános magánjog magyarországi hiánya sajátos helyzetet teremtett. A Kt. általános bevezető és kötetmi jogi rendelkezései, például a jogforrások, a szerződés értelmezése és formai követelmények szolgáltak iránymutatóul a nem kereskedelmi jellegű szerzői jogi szerződéseknél is, mint amilyen a szerzői jogátruházó és a szolgálati szerződések voltak. A kutatás során sikerült cáfolnom Arany László „*Filius ante patrem*” kijelentését, azaz azt a képtelenséget, hogy a gyermek, azaz a kiadói jog, megelőzze az apát, azaz a szerzői jogot. A Királyi Kúria 1882-ben elvi élel mondta ki, hogy a Kt. óvja a szellemi tulajdont.

A munkaviszonyban alkotott művek kapcsán vizsgálatom tárgyát képezték a hazai jogszabályokra hatást gyakorló porosz és osztrák minták, az egyes intézmények számára felállított szerzőségi, inkább csak a védelmi idő számítását szolgáló vélelem, és a munkaviszonyra vonatkozó rendelkezések. A vizsgált forrásokból – a hiányzó munkajogi rendelkezések miatt – csupán azt a következtetést lehetett levonni, hogy a hazai jogalkotó minden korban megmaradt az alkotó mint szerző elvénél. Ez azt jelentette, hogy a munkáltató jogszerzése – a kiadóhoz hasonlóan – csak származékos lehetett, a jogátruházás terjedelme pedig a felek akaratán múlt. A kérdés felmerülésére és rendezésére csak az értekezés idősíkján túl, az 1960-as években kerül sor.

Tekintettel a munkaviszonyban alkotott művekre vonatkozó rendelkezések hiányára a szellemitulajdon-védelem egy másik ágában, a szabadalmi jogban kerestem irányadó szabályozási mintát. Azt állapítottam meg, hogy az alkalmazotti találmány jogintézményének az 1910-es és 1930-as évekre kellő jogirodalma alakult ki. Az 1895. évi szabadalmi törvényt követő különböző szabadalmi törvénytervezetek, sőt Papp Dezső munkajogi törvénytervezete is tartalmaztak az alkalmazotti találmányra speciális rendelkezéseket. E tervezetekre, valamint a szakirodalmi vitában részes felek szerzői

jogi kötődése miatt – gondolhatunk itt Beck Salamonra vagy Schuster Rudolfra, aki a Szabadalmi Bíróság elnökeként felelős volt a szerzői jog beiktatásáért és a Szerzői jog című folyóirat, az Iparjog című folyóirat melléklapjának kiadásáért – különös, hogy a munkaviszonyban alkotott művek problémája nem jelent meg a szakirodalomban az 1950-es éveket megelőzően.

A következőkben az 1930-as és 1940-es évek kodifikációs törekvéseit vizsgáltam.

Mint arra az értekezés során többször is utaltam, a reformkortól kezdve folyamatos igény volt előbb egy szerzői jogi törvényre, majd az idők során egy újabb és modernebb szerzői jogi törvényre. Mivel az előkészületeket jellemzően csak nagy időbeli csúszással követte a törvények elfogadása, ezért a szakma részéről folyamatos kodifikációs igénnyel találkozhatunk már 1901 óta. Ezért fogalmazódott meg az 1930-as évek elején az Igazságügyminisztériumban, hogy az alig tíz éves szerzői jogi törvényt újabbra cseréljék. Ennek érdekében készült el Balás P. Elemér javaslata már 1933-ban, ami azonban csak az 1940-es évek végén lett közismert. Balás tervezete habár megmaradt a dualista felfogás mellett, a vagyoni jogok átruházásának terjedelmét több ponton korlátozta.

A levéltári források felszínre hozták a II. világháború utáni évek kodifikációs törekvéseit, a különböző szakmai vitákat, és néhány modern szellemű törvénytervezetet, amelyek novelláris úton kívánták volna az 1921. évi Szt.-t és a Kt.-t is módosítani. Mindezen törekvéseknek azonban nem az írók és a könyvkiadók közötti kollektív szerződések vetettek véget, hiszen azok a Horthy-korszak polgári szerződéses szokásait tartalmazták, hanem a 9/1951. MT rendelet, amely a kiadói szerződések időtartamát négy évben korlátozta.

Az értekezés másik egysége a szerződéses és a bírói gyakorlatban vizsgálta e jogi normák mindennapi érvényesülését. A joggyakorlatból a következő *fontosabb következtetések* vonhatók le.

A bizonytalan jogi helyzet ellenére a reformkorban fellendült irodalmi és művészi életben rendszeresen *kötnek szerződést* egymással a szerzők, a szerkesztők, a kiadók és a nyomdák. Az írók és a zeneszerzők és a szövegírók jogait a szerződésekben jellemzően örökáron adták át a kiadóknak. A szerződéses gyakorlat az átruházott jogokat olykor kiadásra, példányszámra szűkítette, illetve az újabb kiadásokhoz ismételt díjfizetést kötött ki.

Általánosságban elmondható, hogy a feleket nagyfokú *szereződéses szabadság* jellemezte. Így több esetben láthattuk – kölcsönös érdekből – a szerződés módosítását, megszüntetését, vagy a jog továbbengedélyezését.

A kiadói, vagy a szerzői jogot a kiadók a szerződésekkel valójában feltételtől függően szerezték meg, ami azt jelenti, hogy ha a mű nem élt meg több kiadást, vagy nem volt iránta kereslet, akkor a kiadók visszaadhatták a művet a szerzőknek, ha kérték. A szerződések elemzésével vált lehetővé a felek ügyleti akaratának, így a szerződés időtartamának, a szerző jogai visszanyerésének tisztázása. A vizsgált források világossá tették, hogy idővel a szerződések részévé vált az a kikötés, hogy a határozott időre kötött szerződés felmondás nélkül meghosszabbodik, vagy ha minden példány elfogyott és a kiadó a szerző felszólítása ellenére sem adja ki újból a művet, akkor a szerző visszanyeri szerzői jogait – jogátruházó szerződés esetén is.

A szerződések jól mutatják azt is, hogy a szerzőknek mindig fenn maradt valamilyen joga, legyenek azok a személyhez fűződő jogok, a szerződéskötéskor még ismeretlen felhasználások, vagy egy későbbi védelmi idő növekedés. Éppen ezért, álláspontom szerint, a monista és a dualista elhatárolás inkább csak elméleti, sem mint valódi kérdés a hazai szerződéses gyakorlatban. A legtöbb szerződés – amely az átruházott jogok terjedelmére vonatkozott –, a „teljes tulajdonjoggal” történő átruházás esetén is csupán felhasználási engedély volt.

Vitás esetekben a pereskedő felek a szerződések egyes kérdéses részére, vagy azok egészére a különböző bírósági szinteken született döntésektől várták a választ. Az áttekintett számos vitás jogeset alapján a bíróság hármass jogfejlesztő tevékenysége figyelhető meg.

Egyrészt a taxatív felsorolásokat és a rugalmatlan szabályokat tartalmazó 1884. évi és 1921. évi Szjt.-k rendelkezéseit bírói jogértelmezés és törvénytörlesztés útján tágították. Ezzel új műtípusokat (például filmalkotás) vontak be a szerzői jog védelme alá. A filmalkotások megjelenése nem egyszer összetett szerzői jogi kérdések megoldása elé állította a bíróságot, hiszen a filmek egyben irodalmi művek adaptációja, színművek, operettek megfilmesítései is voltak, lehettek. A Királyi Kúria elvi állásfoglalásával kiállt az 1884. évi Szjt. mellett az új típusú szellemi alkotások megjelenése idején is, amennyiben hangoztatta a Szjt. azon célját, amely a szellemi munka eredményének valamennyi megjelenési formáját védelemben részesítendőnek ítélte. Ugyancsak a

bírósági eljárás során született több döntés a szerzők jogairól, főképp új felhasználási lehetőségek megjelenése esetén. Ezek a döntések gazdagították a szerzők jogait, így például a telefonhírmondóban, a gramofonon, a rádióban vagy a nyilvános előadással történő felhasználások kizárólagos jogként történő elismerésével. Ezekben az esetekben mutatkozott meg a bevezetőben ismertetett szerzői jog kettős dinamizmusa.

Másrészt a konkrét példák jól mutatták, hogy a Királyi Kúria a döntéseivel az általános magánjogot, a Kt. kötelmi szabályait és a szokásjogot a szerzői jog részévé tette. Ezt figyelhettük meg különösen a Szabó Dezső perben (5.3.1. alpont), a Bob herceg esetben (5.6.3. alpont) vagy Hevesi Sándor jogvitájában is (5.9.1. alpont).

A bíróság *harmadik* jogfejlesztő tevékenysége a jogátruházás tartalmához köthető. A Kúria több esetben foglalkozott a személyhez fűződő jogok forgalomképtelenségével, így a szerző nevének feltüntetésének elhagyásával, vagy a szerző személyiségi jogát sértő feltüntetésével. Emellett határozatot hozott a művek utólagos változtatásából fakadó szerzői jogi és a jogbitorlás kérdéseiben is. Mindezek alkalmával főszabályként a szerző mellett döntött. Ugyanígy fontos döntéseket hozott az ismeretlen felhasználások, a meghosszabbodott védelmi idő tekintetében és az elsősorban a zeneművek engedélyezésének hatékonyságát segítő közös jogkezelés tárgyában.

Az értekezés megírása során elsősorban a szerződéses viszonyokat tekintetem vizsgálándónak, amelyre a levéltári forrásokból közvetlenül megismerhető és a jogvitákból közvetetten feltárható szerződések nyújtottak lehetőséget.

Tekintettel azonban arra, hogy a szerzői jog nem csupán szerződéssel volt átruházható, ezért az értekezést záró fejezete a díjkitűzéssel foglalkozik. Emellett a sajátos polgári jogi jogintézmény mellett minden nap elmegyünk, anélkül, hogy eddig felismertük volna a szerzői jogra gyakorolt hatását, és a XIX. századi magyar kultúra felvirágzásában betöltött szerepét.

A szerződéses és bírói gyakorlat elemzése egyaránt arra világított rá, hogy a reformkor és az 1952 közötti időszakban a szerzői jogok átruházása a legritkább esetben volt dologi hatályúnak tekinthető. A felkutatott jogesetek azt a meggyőződésemet igazolták, hogy a kiadók nem tartották rabszolga sorban a szerzőket, akik a hasznot, a meggazdagodás lehetőségét biztosították számukra. A kiadói jog, a szerző joga és az anyagi haszon kapcsolata napjainkban is jól megragadható és árnyalja a leegyszerűsítésre hajlamos véleményeket.

Az értekezés terjedelmi korlátok miatt több részkérdés feltárására nem vállalkozhatott. Az eddig elvégzett kutatás arról győzött meg, hogy a forrásfeltárás több irányban, elsősorban levéltári kutatásokkal bővíthető és folytatandó. Így a XVIII. század végi Helytartótanács keretei között működött Könyvvizsgáló Osztály irataitól várhatóak új eredmények. Érdeemes lenne feltárni a neoabszolutizmus időszakából az 1846. évi osztrák Szjt. szinte ismeretlen hazai joggyakorlatát. Ugyancsak új eredményeket ígér az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok további bírósági gyakorlatának, a munkaviszonyban alkotott művek szerződéses gyakorlatának, és a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének választott bírósági ügyeinek feltárása és bemutatása.

Az értekezés egyes részei a TÁMOP-4.2.2.B-15/1/KONV-2015-0006 „A tehetség értékének kibontakoztatása a Szegedi Tudományegyetem kiválósága érdekében” c. projekt támogatásával valósultak meg.

4. A TÉMAKÖRREL ÖSSZEFÜGGŐ PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE

A magyar szerzői jogi szakértői tevékenység történetének vázlata 1952-ig. In: LEGEZA Dénes (szerk.) *A szerzői jog gyakorlati kérdései: Válogatás a Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményeiből (2010-2013) fennállásának 130. évfordulója alkalmából.* Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2014. pp. 12-54.

A Szerzői Jogi Szakértő Bizottság megalakításához vezető út. In: POGÁCSÁS Anett (szerk.) *Quaerendo et Creando: Ünnepi kötet Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából.* Budapest, Szent István Társulat, 2014. pp. 383-405.

Egy paragrafus margójára - adalékok a munkaviszonyban létrehozott művek szabályozásához. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 9:(2) pp. 107-124. (2014)

A plágium kérdéséhez: az utánnnyomástól az etikai eljárásig. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 10 (120):(4) pp. 98-112. (2015)

Rendelkezés a munkaviszonyban létrehozott művekkel: Változó szerzői jogi szabályok egy művészi életpálya során. In: Cseporán Zsolt (szerk.) *Az alkotás szabadsága és a szerzői jog metszéspontjai.* Budapest, Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet. 2016. pp. 93-106.

A szerzői jog fejlődése és gazdasági jelentősége. In: Legeza Dénes (szerk.): *Szerzői jog mindenkinek.* Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2017. pp. 31-52. [megjelenés alatt]

Az akadémiai pályadíj és a színházi drámajutalom szerzői jogi kérdései. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle.* [megjelenés alatt]

**UNIVERSITY OF SZEGED
FACULTY OF LAW AND POLITICAL SCIENCES
DOCTORAL SCHOOL**

dr. Dénes István Legeza

**‘ONCE AND FOR ALL’
COPYRIGHT AND ITS TRADABILITY IN HUNGARY FROM
THE REFORM ERA UNTIL 1952**

PHD DISSERTATION

THESES

SUPORVISOR:

Dr. Fülöpné Prof. Dr. Mária Homoki-Nagy PhD Professor of Law

CO-SUPERVISOR:

Dr. Norbert Varga PhD Associate Professor of Law

Szeged

2017

TABLE OF CONTENTS

1. The subject matter and structure of the dissertation.....	19
2. Sources and methodology	22
3. The theses of the dissertation.....	25
4. List of relevant publications	32

1. THE SUBJECT MATTER AND STRUCTURE OF THE DISSERTATION

Copyright law is dynamic. This dynamism has two senses. In the narrower sense of the word, dynamism means a constant challenge that technical progress represents for legal professionals. But in the wider sense, dynamism means that copyright law is in permanent flow for the benefit of the use of the works. The absolute right originating from the creation of work remains unproductive until legal transactions necessary for its exploitation are entered into. Throughout the term of protection of a work, both dynamics of copyright law are present. The constituent parts of the right (types of works, economic rights, term of protection) are constantly expanding and the parties to the legal relationship (may) also change. These two (ostensibly) opposed shifts will sometimes extinguish and at other times reinforce each other. The former happens when, for instance, the scope of an existing licence (the intention of the parties to the transaction) does not extend to a new, previously unknown type of use. The new right then extinguishes the validity of the contract. After all, what is the use of the right to publish songs by gramophone in an on-line environment? An example of the latter, i.e. mutually reinforcing movements, is the extension of the term of protection. In such a scenario, a previously concluded but thereafter lapsed contract is revived, providing the opportunity once more for using the work and exploiting the right.

Copyright dynamism is a topical question for analysis today. There are a number of efforts underway in the European Union to constrain the unlimited assignment and transfer of copyright (e.g. *droit de suite*, film directors' claims for private copy levy), either through the rightholder's cancellation of the earlier contracts (right of termination) or by securing the right to repeated remuneration, replacing the previously stipulated one-off remuneration licence. After all, the tradability (transferability) of copyright has significant economic importance. Enforceable against all persons, the author's exclusive and absolute right is embodied in the licencing of the use of the work, which may carry significant economic value. An author who assigns this right to another person may, from that point on, no longer licence the use of the work, no longer use it or ban others from using it. Still, the work will continue to be seen by the outside world as this author's work in perpetuity.

I focused my research initially on the introduction of copyright in Hungary and its recognition by the legislator; in other words, I analysed regulatory history. I considered the tradability of copyright, when I conducted my chronological review of the different draft bills and proposals.

The concept of copyright also includes the regulation of publishing contracts and works created in employment; in this respect, I examined (i) the Prussian-German and Austrian laws that served as legislative models, (ii) the history of publishing law and (iii) the collective agreements in publishing, which can be considered customary in the sector. The first half of my research thus deals with static copyright as well as the regulatory history of the regulations facilitating dynamism in copyright law.

My research then investigated the dynamics of copyright, including contracts for assigning copyright, publishing contracts—music publishing contracts as well—, and works created in employment. Inevitably, I touched upon further issues in the specific cases, such as promise of reward—which has been barely studied in the past and is an idiosyncratic legal relationship—, as well as copyright matters relating to the intentions of the parties to a transaction and the unknown forms of exploitation (such as film adaptations).

I had to reduce the scope of my research in several respects. Due to limitations of space, my essay focuses primarily on Hungarian legislation and regulatory history. I discussed foreign regulatory examples only if they have relevance as antecedents within our legal history or were actually adopted in Hungarian practice. These models are the Prussian ALR (*Allgemeines Landrecht für die Preußischen Staaten*), the Austrian civil code (ABGB – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*), and Berne Convention (*Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works*).

In a further limitation of scope, I deal with questions of rights enforcement under criminal law only to the extent absolutely necessary for the subject matter of my dissertation. Research contracts and design contracts are, similarly, outside the scope of my dissertation. While these contracts may concern on the concept of copyright, they emerged as a separate/standalone contract type in the second half of the 20th century.

As for the *chronological boundaries of my research*, the focal point of my research was the 19th century and the first half of the 20th, even though I always touch upon beginnings in my examination of the period. This is true even if we take into account

that the Commercial Act and the Copyright Act of 1921 remained in effect until 31 December 1969. In actual practice, however, Council of Ministers Decree No. 98/1951. (IV. 21.) MT on the publication of literary works prevented the application of the main tradability provisions of the Commercial Act and the Copyright Act of 1921 effective from 1951.

Finally, we must note the fact that both the 1969 Copyright Act and the current Copyright Act of 1999 adopt a monist approach of declaring the unity of the author's moral rights and economic rights and thus state their non-tradability (as a main rule). This theoretical non-tradability meant an inalienability of the *right of licensing* but it has not constrained, and does not constrain, the ability to license, potentially even for the entire term of protection, the exploitation of the work. My paper discusses the preceding period characterised by the dualist approach, a period that has been relatively less examined in the professional literature.

Contractual and judicial practices in the period covered by my research may show us the extent to which the parties relied on their different types of rights and where the courts drew the boundary of tradability (for the benefit of the author). Given the survival of the practices of the Curia Regia, my essay briefly refers to certain provisions of the Copyright Acts of 1969 and 1999 as well.

2. SOURCES AND METHODOLOGY

In order to examine the tradability of copyright, I researched *jurisprudence*, as well as *contemporary sources*.

When reviewing the *jurisprudence*, I focused first on works discussing legal history. I then studied treatments of general copyright matters, which either dealt with the development of a legal institution or considered the evolution of Hungarian copyright law within a particular period, and sometimes also discussed the ways in which certain legal arrangements were reflected in practice or how legal aspects were present in the lives of individual authors. I found that, thus far in Hungarian jurisprudence, György Boytha and Gábor Faludi have analysed the assignment of copyright in detail.

Since copyright and publishing contract matters impinged and impinge upon many of the arts, I also needed to study sources dealing with their history if they appeared promising for the purposes of my subject. The history of different copyright work types has been well studied in Hungary and a significant body of writing is available regarding the history of literary studies, book printing and publishing, musical history, the theatre, the fine and applied arts as well as cinematography. Only a very small proportion of the publications on the aforementioned subjects deals with the copyright matters relating to the type of works in question; the authors of these studies tended to consider the tradability of works as a given and did not query the scope and content of copyright.

The relatively modest volume of professional literature available regarding the topic of this paper made it essential for me to seek out and process contemporary, primary sources.

Especially in my dissertation of regulatory history, a significant subset of my sources was constituted by individual acts of law and regulations, as well as the various documents and parliamentary writings associated with their drafting.

When dealing with copyright and publishing rights, I focused first and foremost on judicial practice. During my research, I analysed publications as well as archivalia that has never been published. Hungarian court rulings on the subject of copyright, published in decision registers as well as in various Hungarian and international magazines were

also important sources. I researched primary sources at the National Archives of Hungary and the Budapest City Archives.

Most higher-level decisions on copyright were adopted in specific cases as a court ruling incorporating the *ratio decidendi*. The lower courts then adhered to these decisions.³ The same courts tended to act in copyright cases, so that the same judges and rapporteurs tended to make the decisions at the various levels. Paul Ehrlich's statement that "the guarantee for the correctness of the decision lies not in a mechanistic adherence to the law but in the excellence of the person of the judge"⁴ applies particularly to Dezső Alföldy, who was judge-rapporteur of Civil Council I of the Curia Regia in the 1930's.

In examining case-law, I repeatedly cite the expert opinions of the Committee of Copyright Experts too. Following the Prussian example, the Committee of Experts was created by the Copyright Act of 1884. The Committee is in operation to this day (under a different name). In complex cases, the courts sought expert opinions from the Committee, which comprised lawyers and creators. While few expert opinions have been preserved from the period before 1952, the Curia quoted expert opinions at length in its individual decisions and it accepted the Committee's conclusions as a basis for its decisions. The absence of original expert opinions by the Committee of Copyright Experts is attributable to losses in the stock of the National Archives of Hungary. The Archives stored the documentation of the Ministry of Religion and Public Education, which is highly incomplete due to war damage. Fortunately, around 0.36 linear metres of documents were preserved regarding the activities of the Committee of Copyright Experts in the period between 1946 and 1952. I used these mainly as primary sources for describing the conditions at the time and the codification efforts after World War II.

Besides court rulings, documentation from various publishers (e.g. Révai, Franklin) also proved highly valuable sources. These documents are also stored in the National Archives of Hungary and the Budapest City Archives, and also in the Department of Manuscripts of the Hungarian Academy of Sciences and the Manuscripts Archive of the National Széchényi Library. Said collections preserve a large number of

³ Norbert VARGA: A Kúria döntvényalkotási joga 1912 és 1930 között. (The Curia's Decision-Making Right between 1912 and 1930) In: Gábor SCHWEITZER – István SZABÓ (eds.): *A közjogi provizórium (1920-1944) időszakának alkotmányos berendezkedése. (Constitutional Arrangements in the Public Law Provisional Period /1920-1944/)* Budapest, Pázmány Press, 2016. 171-172.

⁴ Attila BADÓ - Mátyás BENCZE - Péter MEZEI: A bírói gyakorlat kutatásának módszertani kérdései - Előkészületi tanulmány. (The Methodological Questions of Researching Judicial Practice - Preparatory Study.) (OTKA-73089). 4/2009

contracts, various litigation documents and other papers that help us understand published legal cases as well.

I wish to highlight that, during my research, I have been able to rely on valuable sources in publications in other scholarly fields such as literary history and therein especially the history of book publishing and archival history. The authors of these publications cited a large number of documents that were highly important for me. Journal-style memoirs available in the documentation of major publishing houses were also very important for my research.

3. THE THESES OF THE DISSERTATION

The first decree protecting authors in Hungary was adopted nearly 225 years ago by the Royal Council of Governor. The complaint by Ádám Takács represented the inception of a long, multifaceted process. Firstly, authors needed to understand their rights individually and also as a community and, secondly, they had to convince the legislator that it would benefit the whole of society if it recognised the ‘original’ property of authors.

It is a characteristic feature of copyright works that their value is properly realised only when they are used (exploited). This means that the works first need to reach the public in some way or form, for instance by reproduction, performance or exhibition. But the rights concerning usage (exploitation) need to be provided for within the chain connecting creator and public.

This immediately raises the question whether the legislator needs to recognise and regulate first the copyright or the disposition over this right. In the first half of my dissertation, I therefore surveyed how copyright and the disposition over this right first appeared in Hungarian public life and draft laws in the late 18th and early 19th centuries. *What* they wished to extend copyright protection to, and to what extent they considered legal protection to be *transferable*. My investigation of the sources has revealed that in the 18th century town councils and then the Royal Council of Governor dealt with the matter of unauthorised reprinting and, subsequently, with the regulation of book publishing. Questions such as appropriate referencing, plagiarism, attribution and the damage caused to authors and publishers by pirated editions started to appear in literary consciousness. Thus during the Reform Era Mihály Vörösmarty and later Ferenc Toldy voiced in their writings a demand for recognising copyright in law and regulating its trade. The attempts for codification in this country followed mostly the Prussian model and since we produced our proposal without reference to the text of the copyright convention between Austria and Sardinia, which may be seen as the model for the Austrian Copyright Act of 1846, the sovereign ultimately refused to sanction the Hungarian Bill. One after another, the Hungarian proposals rejected the Austrian model, even though the sources have now revealed that, with the exception of a few minor

points, the Austrian Copyright Act of 1846 would also have been acceptable for Hungarian authors.

In the second step, I highlighted that copyright had been protected in Hungary well before the entry into force of the Copyright Act of 1884 (even before the Austrian Copyright Act of 1846, during its effective term in Hungary, and then upon the entry into force of the Provisional Rules of Legislation – ITSZ). And while the range of the protected works and the rights of the authors varied across the ages, the original concept of free disposition over the right survived as late as the 1940's.

Reviewing the publishing contracts and their general commercial provisions yielded more answers than originally expected to the questions regarding copyright. Under normal circumstances, publishing contracts fall within the scope of private law rather than commercial law, as seen in the Prussian and Austrian models as well. To achieve secure trading conditions, the codification of commercial law 'temporarily' preceded private law codification, and the new legislation incorporated publishing transactions as well. Publishing contracts, which essentially comprise only some economic rights of the copyright holders, were included in the Commercial Act only as commercial transactions, the subjects of which were, by default, the author and the merchant. The absence of enacted general private law created a special situation in Hungary. The general preamble and contract law provisions in the Commercial Act, e.g. the sources of law, the interpretation of the contract and formal requirements served as guidance for copyright contracts that were not commercial in nature, such as contracts for assigning copyright and service contracts. In my research, I was able to refute László Arany when he declared '*Filius ante patrem*', i.e. that publishing right, being the child, should come before copyright, being the father. In 1882 the Curia Regia declared as a matter of principle that the Commercial Act protected intellectual property.

Concerning works created in employment, my investigation included the Prussian and Austrian models that exerted influence on legislation in this country, the authorship assumption created for certain institutions, serving mostly just the purpose of calculating the term of protection, as well as the provisions concerning the employment relationship. In the absence of Hungarian labour law dispositions, the sources analysed permitted me to draw the sole conclusion that the Hungarian legislator adhered to the principle of creator as author in all the eras. This meant that an employer, similarly to a publisher, would be able to acquire rights only in a derivative way, and that the scope of the

assignment of rights depended on the intentions of the parties. This question was raised and resolved only in the 1960's, beyond the time horizon of my research.

In view of the absence of dispositions over works created in employment, I searched for a regulatory model in another branch of the protection of intellectual property, namely patent law. I found that ample legal literature had been produced by the 1910's and the 1930's concerning the legal institution of inventions by employees. The different patent law bills following the Patents Act of 1895 and even Dezső Papp's draft labour law contained special provisions regarding inventions by employees. In view of these draft bills and given the copyright law links of the parties to the dispute in professional literature (at this point we may think of Salamon Beck or Rudolf Schuster, who, as the chairman of the Patent Court, was responsible for the registration of copyright law and the publication of *Copyright*, a supplement to the magazine *Industrial Property Rights*), no answer has been found so far to the question of why the issue of works created in employment did not surface in professional literature before the 1950's.

In the following, I investigated the codification efforts in the 1930's and 1940's.

As I had mentioned repeatedly in my dissertation, there was continual demand since the Reform Era first for a copyright act and then, with the passage of time, for a newer and more modern copyright act. Since the passage of time between the preparations and the adoption of the laws tended to be very lengthy, we find the profession continually demanding codification ever since 1901. This is why, in the early 1930's, the Ministry of Justice recognised the need to replace the copyright act, then barely ten years old, with a new act. With this in mind, Elemér Balás P. produced his proposal in 1933, although this text became public knowledge only in the late 1940's. Although retaining a dualistic concept, Balás's draft introduced a number of limitations to the scope of assigning economic rights.

Archive sources have revealed the codification efforts in the years following World War II, the various debates in the profession and some draft bills with a modern spirit, that were meant to amend the Copyright Act of 1921 and the Commercial Act by way of a supplementary law. All these efforts were ended not by the collective agreements between writers and book publishers, since those reflected the civil contract practices of the Horthy era, but by Council of Ministers Decree No. 9/1951. MT, which limited the term of publishing contracts to four years.

Another section of my dissertation considers contractual and judicial practice to investigate the day-to-day application of these legal standards. The following *main conclusions* may be drawn from legal practice.

In spite of the uncertain legal situation, the blossoming literary and artistic life of the Reform Era witnesses authors, editors, publishers and printing houses regularly *entering into contracts* with one another. In these contracts, writers, composers and lyricists tended to transfer their rights in perpetuity to the publishers. Contractual practice sometimes reduced the assigned rights to publication and to dissemination, and stipulated a repeated payment of fees in the event of new editions.

Overall, we find that the parties enjoyed a great degree of *contractual freedom*. There were several instances of contracts amended or terminated, or the right reassigned, in the mutual interest of the parties.

In fact, publishers acquired the publishing right or copyright depending on certain conditions, which meant that if a work did not see several editions or was not in demand, the publishers were able to return the work to the authors if they requested them to do so. The analysis of the contracts enabled the clarification of the intentions of the parties to the transaction, such as the term of the contract and the recovery of rights by the authors. The sources examined made it clear that, over time, the contracts would include a stipulation that a contract entered into for a definite period would be extended if not cancelled or, once all copies have been sold and the publisher fails to republish the work in spite of the author's request for the same, the author recovers the copyright, even if the contract had assigned these rights.

The contracts also clearly demonstrate that authors always retained some sort of right, be they moral rights, exploitation as yet unknown at the time of entering into the contract or the subsequent extension of the term of protection. For this very reason, I believe the delimitation of monistic versus dualistic is merely a theoretical rather than a genuine question concerning Hungarian contractual practice. Most contracts (which concerned the scope of the rights assigned) were mere licences for use even if they concerned assignment 'with full ownership'.

In disputes, parties expected answers to their questions concerning disputed parts of contracts or their entirety from the decisions adopted by the various levels of the

judiciary. Reviewing a large number of legal disputes has shown the threefold law development activity of the judiciary.

Firstly, they expanded the provisions of the Copyright Acts of 1884 and 1921, which contained itemised listings and inflexible rules through judicial interpretation and supplementation of the law. With this, they added new types of works (e.g. cinematographic works) to the protection of copyright law. The emergence of cinematographic works often presented complex copyright law issues for the courts; after all, motion pictures were, or could be, the adaptation of literary works or the cinematographic versions of plays and operettas too. The Curia Regia adopted a theoretical stance in support of the Copyright Act of 1884 even as this new type of intellectual property emerged, by emphasising the aim of the Copyright Act to consider all forms of intellectual output as worthy of receiving protection. Also during court proceedings, a number of decisions were made regarding the rights of authors, especially as and when new exploitation options emerged. These decisions enhanced the rights of authors by recognising as an exclusive right the exploitation in, for example, the Telephone Herald, on gramophones, the radio or by public performance. The dual dynamism of copyright law described in the introduction was revealed in these cases.

Secondly, the specific examples clearly showed that the decisions of the Curia Regia incorporated in copyright law general private law, the contract rules of the Commercial Act as well as customary law. We saw this in the Dezső Szabó lawsuit (subsection 5.3.1), the Prince Bob case (subsection 5.6.3) and in Sándor Hevesi's legal dispute as well (subsection 5.9.1).

The *third* law development activity of the judiciary may be associated with the content of the rights assignment. In several cases, the Curia looked into the non-tradability of moral rights, such as the omission of the author's name or its attribution in a way infringing the author's personal rights. It also decided on matters concerning copyright arising from subsequent changes to works as well as matters of piracy. In all these cases, it decided, as a main rule, in favour of the author. Similarly, it adopted important decisions in the matter of unknown exploitation and extended terms of protection as well as the collective management of rights facilitating the efficiency of licensing musical works.

When writing my dissertation, I focused my research on contractual relationships, either directly analysing existing contracts or looking at legal disputes to find out about contracts in an indirect way.

As copyright may be assigned not only by way of a contract, the closing chapter of my dissertation deals with promise of reward. Day after day, we encounter this idiosyncratic institution of civil law, yet we have so far failed to recognise the influence it exerted on copyright law and the role it played in the Hungarian cultural boom of the 19th century.

The analysis of contractual and judicial practice both highlighted that the assignment of copyright was ‘property law type’ only in the rarest of cases in the period from the Reform Era to 1952. The unearthed legal cases confirmed my conviction that publishers did not keep the authors who generated profit and wealth for them as slaves. The interrelation between publishing right, copyright and financial profit is easy to grasp in the present day as well, and is a means for making oversimplified views more complex.

For how much is the right to a book worth? In an interview in 2005, János Gyurgyák, the director of Osiris Publishing explained that his publishing house had put out around 2000 titles by 2005, of which 1700 made a loss, but ‘[the] profitable books finance the loss-making ones.’⁵ This fact had been pointed out a good 160 years earlier by Ferenc Toldy, in an article that laid the foundations for Hungarian copyright law literature. According to Toldy, “...book publishing will earn you a profit only when done at substantial volume so that a popular article can pay for two or three that are not selling well, and the more the articles, the more probable the profit’.⁶

Limitations of length prevented this dissertation from investigating further areas of analysis. My research so far has convinced me that the investigation of the sources can and should be continued in a number of directions, primarily through researching the archives. Accordingly, new results may be expected from the documents of the Book Inspection Department (*departamentum revisionis librorum*), which operated under the Royal Council of Governor towards the end of the 18th century. It would also be

⁵ A kultúra esélyei – az értelmiség veresége. (The Chances for Culture - the Defeat of the Intelligentsia.) István Antall interviews János Gyurgyák about book publishing and the non-existent Hungarian cultural policy. *Szépirodalmi Figyelő*. 2005/3. 92-93.

⁶ Toldy (1840) 169.

worthwhile to investigate the period of neoabsolutism in order to look at the almost unknown Hungarian legal practice of the Austrian Copyright Act of 1846. Investigating and presenting the further judicial practice of the Provisional Rules of Legislation (ITSZ), the contractual practice of works created in employment and the arbitration court cases of the Hungarian Publishers' and Booksellers' Association (MKKE) also promise new results.

4. LIST OF RELEVANT PUBLICATIONS

“A magyar szerzői jogi szakértői tevékenység történetének vázlata 1952-ig” (**The Draft History of the Hungarian Copyright Expert Activities Until 1952**). In: Legeza Dénes (ed): A szerzői jog gyakorlati kérdései: Válogatás a Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményeiből (2010-2013) fennállásának 130. évfordulója alkalmából. (The Practical Questions on Copyright: Selected Expert Opinions of the 130 year Old Council of Copyright Experts 2010-2013. [Volume 6.]) Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2014. pp. 12-54.

“A Szerzői Jogi Szakértő Bizottság megalakításához vezető út” (**The Way Towards the Establishment of the Council of Copyright Experts**) In: Pogácsás Anett (ed): Quaerendo et Creando: Ünnepi kötet [Liber Amicorum] Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából. 738 p. Budapest, Szent István Társulat, (Xenia), 2014. pp. 383-405.

“Egy paragrafus margójára – adalékok a munkaviszonyban létrehozott művek szabályozásához” (**Comment on a Section: Additional Information on the [Hungarian] Regulation of Works Created within the Scope of Employment**) *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 9(119):(2) pp. 107-124. (2014) <http://www.sztnh.gov.hu/kiadv/ipsz/201402-pdf/05.pdf>

“A plágium kérdéséhez: az utánnomástól az etikai eljárásig” (**To the Issue of Plagiarism: From Reprint to Ethics procedure**). *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 10(120):(4) pp. 98-112. (2015)

“Rendelkezés a munkaviszonyban létrehozott művekkel: Változó szerzői jogi szabályok egy művészi életpálya során.” (**Disposition with Works Made in Employment**) In: Cseporán Zsolt (ed.) *Az alkotás szabadsága és a szerzői jog metszéspontjai*. (Intersections of Freedom of Creation and Copyright) Budapest, Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet. 2016. pp. 93-106.

“A szerzői jog fejlődése és gazdasági jelentősége.” (**Development and Economic Importance of Copyright Law**) In: Legeza Dénes (szerk.): *Szerzői jog mindenkinek*. (Copyright Law for Everyone) Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2017. pp. 31-52. [uder publishing]

“Az akadémiai pályadíj és a színházi drámajutalom szerzői jogi kérdései”. (**Copyright Relevance of the Prizes of the Academy and the Drama Rewards of the National Theatre**) *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*. [uder publishing]